

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету фінансів та обліку

Андрій КІЗИМА

“ 31 ” 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

“ 31 ” 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

“ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ”

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 23 Соціальна робота

спеціальність – 232 Соціальне забезпечення

освітньо-професійна програма – “Соціальне забезпечення”

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КППЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік / екзамен (семестр)
Денна	1	1	30	30	4	8	78	150	Екзамен (1)

31.08.2023р.

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми “Соціальне забезпечення” підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 232 Соціальне забезпечення, затвердженої Вченою радою Західноукраїнського національного університету (протокол № 10 від 23.06.2023 р.).

Робочу програму склала доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, канд. екон. наук, доцент Галина КУЛИНА.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу,
д-р екон. наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 232 Соціальне забезпечення, протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності,
канд. екон. наук, доцент

Галина КУЛИНА

Гарант ОП,
д-р екон. наук, доцент

Микола СТЕЦЬКО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ”

1. Опис дисципліни “Вступ до спеціальності”

Дисципліна – “Вступ до спеціальності”	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 23 Соціальна робота	Статус дисципліни: обов’язкова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 232 Соціальне забезпечення Освітньо-професійна програма – “Соціальне забезпечення”	Рік підготовки – 1 Семестр – 1
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції – 30 год.
Загальна кількість годин – 150		Практичні заняття – 30 год.
		Індивідуальна робота – 4 год.
		Тренінг, КПЗ – 8 год.
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 4 год.		Самостійна робота – 78 год. Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання вивчення дисципліни “Вступ до спеціальності”

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна “Вступ до спеціальності” спрямована на формування у студентів теоретичних знань щодо організації, сучасних форм та інструментарію соціального забезпечення, вироблення практичних навичок та осмислення компетентнісних вимірів майбутньої професії, що спрямована на ефективне матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків.

Головним завданням курсу є оволодіння базовими концепціями соціальної держави та основами соціального забезпечення; розуміння сутності та значення професійної діяльності фахівця у сфері соціального забезпечення, основних етапів його професійного зростання; набуття вмінь критично аналізувати ефективність соціального забезпечення у розрізі організаційно-правових форм, державних соціальних гарантій, соціальних послуг, а також виокремлювати невирішені проблеми в окресленій сфері з подальшим обґрунтуванням напрямів їх розв’язання.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- розуміти економічну сутність, призначення та необхідність розвитку соціального забезпечення в державі;

- знати історичні корені благодійності та соціального забезпечення в Україні;
- визначати морально-гуманістичні та економічні основи соціального забезпечення;
- визначати суть та значення соціального забезпечення як пріоритетного напрямку соціальної політики держави та фактора розвитку соціально відповідального соціуму;
- ідентифікувати соціальні ризики як підставу виникнення в особи права на соціальне забезпечення;
- знати основні організаційно-правові види та форми соціального забезпечення;
- розуміти механізм соціального обслуговування, соціального страхування, соціальної допомоги;
- вивчити державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення;
- ознайомитись із соціальними послугами як формами соціальної підтримки і соціального забезпечення населення;
- знати систему державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення;
- вміти оцінювати фахівця з соціального забезпечення в контексті специфіки професійної діяльності, етапів професійного зростання та компетентнісних вимірів професії;
- опанувати професійними та морально-етичними якостями професіонала в галузі соціального захисту населення/менеджера (управителя) у соціальній сфері.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність аналізувати суспільні процеси, пов'язані з соціальним розвитком держави;
- знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення;
- здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності;
- здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

2.4. Зв'язок з іншими освітніми компонентами

Освітня компонента “Вступ до спеціальності” пов'язана з наступними освітніми компонентами: “Історія та культура України”, “Теорія соціальної роботи” та “Теорія соціального забезпечення”.

2.5. Результати навчання:

- застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту;
- використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.

3. Програма дисципліни “Вступ до спеціальності”

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади соціального забезпечення. Генеза та розвиток системи соціального забезпечення

Тема 1. Економічна сутність, призначення та необхідність розвитку соціального забезпечення в державі

Соціальна держава: поняття та ознаки. Основна мета та завдання соціальної держави. Моделі соціальної держави. Соціальна держава та роль соціального забезпечення у її формуванні. Соціальні зобов'язання держави в сфері соціального забезпечення.

Соціальне забезпечення як складова соціальної політики та інструмент соціальної держави. Соціальне забезпечення як фундаментальна категорія права соціального забезпечення. Соціальне забезпечення як галузь науки і навчальна дисципліна.

Система соціального забезпечення населення. Функції соціального забезпечення. Принципи соціального забезпечення.

Тема 2. Історичні корені благодійності та соціального забезпечення в Україні

Підтримка нужденних і немічних у Київській Русі. Соціальна допомога на українських землях в литовсько-польську добу. Добродійність на українських землях козацької доби. Соціальна підтримка вразливих груп в період до другої половини XIX ст. Соціальна допомога у другій половині XIX ст. до жовтневого перевороту 1917 року. Становлення і розвиток пенсійного законодавства у дореволюційний період.

Виникнення і розвиток законодавства про соціальне страхування у дорадянський період. Соціальне забезпечення та його законодавча база в СРСР.

Формування законодавчої бази соціального забезпечення в незалежній Україні.

Тема 3. Морально-гуманістичні та економічні основи соціального забезпечення

Принцип гуманізму та особливості його прояву в різних сферах. Специфіка гуманізації соціальної політики держави та гуманістична спрямованість соціального забезпечення.

Загальні засади впливу економіки на систему соціального забезпечення. Взаємозв'язок та взаємозалежність економічної та соціальної політики держави. Матеріальний добробут населення, його структура та динаміка. Добробут як показник якості життя населення. Економічний статус як фактор диференціації у соціальному забезпеченні. Мінімальні державні соціально-економічні гарантії, пільги та виплати різним верствам населення. Фінансування у системі соціального захисту населення.

Тема 4. Соціальне забезпечення як пріоритетний напрям соціальної політики держави та фактор розвитку соціально відповідального соціуму

Об'єкт, предмет, методи і завдання соціальної політики. Суб'єкти, об'єкти, принципи та механізми реалізації соціальної політики. Держава та її роль в реалізації соціальної політики.

Соціальна політика сучасної держави в контексті соціального забезпечення населення. Соціальна політика і соціальна справедливість. Соціальне партнерство, його роль у вирішенні соціальних проблем. Соціально відповідальний соціум.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти соціального забезпечення в сучасних умовах

Тема 5. Соціальні ризики як підстава виникнення в особи права на соціальне забезпечення

Сутність і природа ризиків, зміст поняття “соціальні ризики” в соціально-економічних системах. Основні ознаки соціальних ризиків та їх класифікація з позиції можливості їх

використання при обґрунтуванні заходів соціальної політики, спрямованих на запобігання і зниження їх негативного впливу. Чинники формування соціальних ризиків та їх впливу на соціальне забезпечення населення, виявлення накопичених проблем і ризиків у соціальному захисті населення України.

Непрацездатність як соціальний ризик. Загальна характеристика груп інвалідності. Поняття та загальний порядок розслідування нещасного випадку на виробництві. Поняття та загальний порядок розслідування професійного захворювання. Поняття безробіття, часткового безробіття. Порядок визнання громадянина безробітним. Втрата годувальника як соціальний ризик. Поняття та порядок підтвердження малозабезпеченості.

Тема 6. Основні організаційно-правові види та форми соціального забезпечення.

Соціальне обслуговування, соціальне страхування, соціальна допомога

Поняття і загальна характеристика організаційно-правових форм соціального забезпечення. Відмінні ознаки організаційно-правових форм соціального забезпечення: коло забезпечуваних; джерела фінансування; умови; види та розміри забезпечення; органи управління.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Державне соціальне забезпечення. Недержавне соціальне забезпечення. Асигнування за рахунок державного бюджету як організаційно-правова форма соціального забезпечення. Державна соціальна підтримка як організаційно-правова форма соціального забезпечення в Україні.

Особливості соціального обслуговування та соціальної допомоги.

Тема 7. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення

Державні соціальні стандарти та гарантії як основа соціального забезпечення. Особливості формування державних соціальних стандартів у політиці доходів населення з урахуванням глобальних змін, які відбуваються у світовій та українській економіці. Основні фактори, що впливають на формування рівня соціальних стандартів. Механізм реалізації державних соціальних стандартів і гарантій соціального розвитку.

Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт, на основі якого визначаються державні соціальні гарантії. Вплив прожиткового мінімуму на основні державні соціальні гарантії та формування доходів населення.

Тема 8. Соціальні послуги як форми соціальної підтримки і соціального забезпечення населення

Поняття соціальної послуги. Класифікація, типи соціальних послуг та порядок їх надання.

Система надання соціальних послуг. Нормативно-правове забезпечення функціонування системи надання соціальних послуг. Основні отримувачі соціальних послуг. Об'єднання отримувачів соціальних послуг. Суб'єкти надання соціальних послуг: уповноважені органи у сфері надання соціальних послуг; надавачі соціальних послуг; об'єднання працівників системи надання соціальних послуг; об'єднання надавачів соціальних послуг.

Стандарти та державні стандарти надання соціальних послуг. Порядок надання й отримання соціальних послуг.

Специфіка діяльності центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

Особливості надання соціальних послуг органами місцевого самоврядування.

Тема 9. Система державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення

Система державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення. Роль

Верховної Ради України у забезпеченні соціального захисту населення України. Повноваження Міністерства соціальної політики України та його органів у сфері соціального забезпечення. Основні функції Пенсійного фонду України та його регіональних органів. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та його діяльність. Інші центральні органи виконавчої влади та їх роль у соціальному захисті населення. Повноваження регіональних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення.

Тема 10. Фахівець з соціального забезпечення: специфіка професійної діяльності, етапи професійного зростання та компетентнісні виміри професії

Сутність і значення професійної діяльності фахівця з соціального забезпечення, його функції, особистісно-професійні якості. Професійний портрет фахівця.

Етапи професійного зростання: допрофесійна підготовка, професійне становлення майбутнього фахівця з соціального забезпечення у вищому навчальному закладі, післядипломне навчання. Особливості підвищення професійного рівня у системі неперервної освіти та значення професійного самовдосконалення на шляху до успіху.

Компетентнісний підхід, його функції та принципи, етапи реалізації компетентнісного підходу, компетентність, компетенція, професійна компетентність, комунікативна компетентність, етапи професійної діяльності незалежно від спеціалізації.

Тема 11. Професійні та морально-етичні якості фахівця з соціального забезпечення

Професійні та морально-етичні якості, принципи та норми діяльності фахівця з соціального забезпечення. Моральна норма. Моральна свідомість. Моральні правила.

Толерантність у роботі фахівця з соціального забезпечення. Моральні й духовні якості, які характеризують духовно-моральне обличчя фахівця з соціального забезпечення.

4. Структура залікового кредиту дисципліни “Вступ до спеціальності”

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Інд. робота	Тренінг, КПЗ	Самост. робота	Контр. заходи
<i>Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади соціального забезпечення. Генеza та розвиток системи соціального забезпечення</i>						
Тема 1. Економічна сутність, призначення та необхідність розвитку соціального забезпечення в державі	2	2	-	3	7	Поточне опитування
Тема 2. Історичні корені благодійності та соціального забезпечення в Україні	2	2	-		7	
Тема 3. Морально-гуманістичні та економічні основи соціального забезпечення	2	2	1		7	
Тема 4. Соціальне забезпечення як пріоритетний напрям соціальної політики держави	4	4	-		7	

та фактор розвитку соціально відповідального соціуму						
<i>Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти соціального забезпечення в сучасних умовах</i>						
Тема 5. Соціальні ризики як підстава виникнення в особи права на соціальне забезпечення	4	4	-	5	7	Поточне опитування
Тема 6. Основні організаційно-правові види та форми соціального забезпечення. Соціальне обслуговування, соціальне страхування, соціальна допомога	4	4	1		8	
Тема 7. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення	2	2	-		7	
Тема 8. Соціальні послуги як форми соціальної підтримки і соціального забезпечення населення	4	4	1		7	
Тема 9. Система державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення	2	2	-		7	
Тема 10. Фахівець з соціального забезпечення: специфіка професійної діяльності, етапи професійного зростання та компетентнісні виміри професії	2	2	1		7	
Тема 11. Професійні та морально-етичні якості фахівця з соціального забезпечення	2	2	-		7	
Разом	30	30	4	8	78	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

Тема 1. Економічна сутність, призначення та необхідність розвитку соціального забезпечення в державі

Мета полягає в розгляді економічної сутності, призначення та необхідності розвитку соціального забезпечення в державі.

Питання для обговорення:

1. Соціальна держава та роль соціального забезпечення у її формуванні.
2. Соціальне забезпечення як фундаментальна категорія права соціального

забезпечення.

3. Соціальне забезпечення як галузь науки і навчальна дисципліна.
4. Функції соціального забезпечення.
5. Принципи соціального забезпечення.

Практичне заняття 2

Тема 2. Історичні корені благодійності та соціального забезпечення в Україні

Мета полягає в дослідженні історичних коренів благодійності та соціального забезпечення в Україні.

Питання для обговорення:

1. Підтримка нужденних і немічних у Київській Русі.
2. Соціальна допомога на українських землях в литовсько-польську добу.
3. Добродійність на українських землях козацької доби.
4. Соціальна підтримка вразливих груп в період до другої половини ХІХ ст.
5. Соціальна допомога у другій половині ХІХ ст. до жовтневого перевороту 1917 року.
6. Становлення і розвиток пенсійного законодавства у дореволюційній період.
7. Виникнення і розвиток законодавства про соціальне страхування у дорадянський період.
8. Соціальне забезпечення та його законодавча база в СРСР.
9. Формування законодавчої бази соціального забезпечення в незалежній Україні.

Практичне заняття 3

Тема 3. Морально-гуманістичні та економічні основи соціального забезпечення

Мета полягає в розумінні морально-гуманістичних та економічних основ соціального забезпечення.

Питання для обговорення:

1. Принципи гуманізму та особливості їх прояву в соціальному забезпеченні.
2. Моральні засади у соціальній роботі та соціальному забезпеченні.
3. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави, їх роль в ефективному функціонуванні системи соціального захисту населення. Фінансування у системі соціального захисту населення.
4. Добробут як показник якості життя населення.
5. Матеріальний добробут населення, його структура та динаміка.
6. Мінімальні державні соціально-економічні гарантії, пільги та виплати різним верствам населення.

Практичне заняття 4-5

Тема 4. Соціальне забезпечення як пріоритетний напрям соціальної політики держави та фактор розвитку соціально відповідального соціуму

Мета полягає в розгляді соціального забезпечення як пріоритетного напрямку соціальної політики держави та фактору розвитку соціально відповідального соціуму.

Питання для обговорення:

1. Економічна сутність соціальної політики, її об'єкти та суб'єкти.
2. Функціональне призначення, напрямки та завдання соціальної політики держави.
3. Базові принципи реалізації соціальної політики в сучасних умовах господарювання.
4. Роль соціальної політики у формуванні соціальної держави.
5. Система правового та фінансового забезпечення соціальної політики держави.
6. Формування соціально відповідального соціуму у контексті сприяння соціальному забезпеченні населення.

Практичне заняття 6-7

Тема 5. Соціальні ризики як підстава виникнення в особи права на соціальне забезпечення

Мета полягає в дослідженні соціальних ризиків як підстави виникнення в особи права на соціальне забезпечення.

Питання для обговорення:

1. Поняття, ознаки та види соціальних ризиків.
2. Непрацездатність як соціальний ризик.
3. Загальна характеристика груп інвалідності.
4. Поняття та загальний порядок розслідування нещасного випадку на виробництві.
5. Поняття та загальний порядок розслідування професійного захворювання.
6. Поняття безробіття, часткового безробіття. Порядок визнання громадянина безробітним.
7. Втрата годувальника як соціальний ризик.
8. Поняття та порядок підтвердження малозабезпеченості.

Практичне заняття 8-9

Тема 6. Основні організаційно-правові види та форми соціального забезпечення.

Соціальне обслуговування, соціальне страхування, соціальна допомога

Мета полягає в визначенні основних організаційно-правових видів та форм соціального забезпечення, а також розгляді особливостей соціального обслуговування, соціального страхування та соціальної допомоги.

Питання для обговорення:

1. Поняття організаційно-правової форми соціального забезпечення.
2. Загальна характеристика основних організаційно-правових форм соціального забезпечення.
 - 2.1. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування:
 - 2.1.1. Пенсійне страхування.
 - 2.1.2. Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
 - 2.1.3. Страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.
 - 2.1.4. Страхування від безробіття.
 - 2.1.5. Медичне страхування.
 - 2.2. Державне соціальне забезпечення.
 - 2.3. Недержавне соціальне забезпечення.
3. Види соціального забезпечення.
4. Соціальне обслуговування.

Практичне заняття 10

Тема 7. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення

Мета полягає в вивченні державних соціальних стандартів та соціальних гарантій в системі соціального забезпечення.

Питання для обговорення:

1. Поняття, мета встановлення та принципи формування державних соціальних стандартів, державних соціальних гарантій, соціальних норм та нормативів.
2. Основні державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження.
3. Система та класифікація соціальних нормативів.
4. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення у сфері соціального забезпечення.
5. Проблеми фінансового забезпечення державних соціальних гарантій на рівні

державних соціальних стандартів.

6. Державний моніторинг та контроль за дотриманням законодавства з питань застосування державних соціальних стандартів і нормативів.

Практичне заняття 11-12

Тема 8. Соціальні послуги як форми соціальної підтримки і соціального забезпечення населення

Мета полягає в розгляді соціальних послуг як форми соціальної підтримки і соціального забезпечення населення.

Питання для обговорення:

1. Поняття соціальної послуги та принципи їх надання.
2. Типи соціальних послуг та їх класифікація.
3. Система надання соціальних послуг. Отримувачі та надавачі соціальних послуг.
4. Стандарти та державні стандарти надання соціальних послуг. Порядок надання й отримання соціальних послуг.
5. Специфіка діяльності центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг).
6. Особливості надання соціальних послуг органами місцевого самоврядування.

Практичне заняття 13

Тема 9. Система державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення

Мета полягає в аналізі системи державних органів та їх функцій зі здійснення соціального забезпечення.

Питання для обговорення:

1. Роль Верховної Ради України у забезпеченні соціального захисту населення України.
2. Повноваження Міністерства соціальної політики України та його органів у сфері соціального забезпечення.
3. Пенсійний фонд України, його основні функції та регіональні органи.
4. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та його діяльність щодо соціального забезпечення населення.
5. Інші центральні органи виконавчої влади та їх роль у соціальному захисті населення.
6. Повноваження регіональних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення.

Практичне заняття 14

Тема 10. Фахівець з соціального забезпечення: специфіка професійної діяльності, етапи професійного зростання та компетентнісні виміри професії

Мета полягає в аналізі специфіки професійної діяльності, етапів професійного зростання та компетентнісних вимірів професії фахівця з соціального забезпечення.

Питання для обговорення:

1. Сутність і значення професійної діяльності фахівця з соціального забезпечення, його функції та особистісно-професійні якості.
2. Етапи професійного зростання фахівця з соціального забезпечення: допрофесійна підготовка, професійне становлення у вищому навчальному закладі, післядипломне навчання.
3. Особливості підвищення професійного рівня у системі неперервної освіти та значення професійного самовдосконалення на шляху до успіху.
4. Компетентнісний підхід у професійній діяльності фахівця з соціального

забезпечення.

Практичне заняття 15

Тема 11. Професійні та морально-етичні якості фахівця з соціального забезпечення

Мета полягає в розумінні професійних та морально-етичних якостей фахівця з соціального забезпечення

Питання для обговорення:

1. Професійні та морально-етичні якості, принципи та норми діяльності фахівця з соціального забезпечення.
2. Поняття моральної норми, свідомості та правил поведінки фахівця з соціального забезпечення.
3. Толерантність у роботі фахівця з соціального забезпечення.
4. Моральні й духовні якості, які характеризують духовно-моральне обличчя фахівця з соціального забезпечення.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання особливе значення мають індивідуальні завдання з дисципліни “Вступ до спеціальності”, які виконуються самостійно кожним студентом і охоплюють всі основні теми дисципліни. Виконання даних завдань студентами має на меті більш глибоке й повне засвоєння теоретико-прикладного матеріалу, що стосується курсу.

Виконання індивідуальних завдань є одним із обов’язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни.

Варіанти теоретичної частини КППЗ з дисципліни “Вступ до спеціальності”:

1. Пенсійне забезпечення: поняття, ознаки, правове регулювання.
2. Поняття, ознаки, види пенсій.
3. Пенсійне страхування: поняття та загальна характеристика.
4. Система пенсійного страхування в Україні.
5. Співвідношення пенсійного забезпечення та пенсійного страхування.
6. Пенсійні виплати за пенсійним страхуванням.
7. Пенсії за віком: поняття, умови призначення, розміри пенсій.
8. Пільгове пенсіонування за віком окремих категорій непрацездатних громадян.
9. Пенсії з інвалідності: поняття, умови призначення, розміри пенсій.
10. Інвалідність: поняття, зміст, критерії. Категорії інвалідів. Групи інвалідності.
11. Пенсії за вислугою років: поняття, категорії пенсіонерів, умови призначення, розміри пенсій.
12. Пенсії за вислугою років окремим категоріям громадян: військовослужбовцям, державним службовцям, суддям, прокурорським працівникам; науковим, науково-педагогічним працівникам, окремим категоріям працівників народного господарства.
13. Пенсії в разі втрати годувальника: поняття, умови призначення, розміри пенсій. Призначення, нарахування та виплата пенсій.
14. Допомоги: поняття, ознаки, види.
15. Трудові допомоги: поняття, ознаки, види.
16. Категорії отримувачів, умови та порядок призначення, розміри окремих видів трудових допомог: допомоги з тимчасової непрацездатності, допомоги з вагітності і пологів.
17. Сімейні допомоги: поняття, ознаки, види.
18. Категорії отримувачів, умови та порядок призначення, розміри окремих видів сімейних допомог: допомоги при народженні дитини, допомоги по догляду за дитиною до 3-х років, допомоги на дітей багатодітної сім’ї, допомоги одинокій матері, допомоги на дітей, батьки яких ухиляються від виплати аліментів.

19. Соціальні допомоги: поняття, ознаки, види.
20. Категорії отримувачів, умови та порядок призначення, розміри окремих видів соціальних допомог: допомоги з безробіття, допомоги малозабезпеченим громадянам, допомоги ветеранам війни до Дня перемоги, допомоги дітям війни.
21. Соціальне обслуговування: поняття, ознаки, види.
22. Соціальне обслуговування окремих категорій непрацездатних громадян (ветеранів війни, ветеранів праці, громадян похилого віку, осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, інвалідів, дітей-сиріт та ін.).
23. Реабілітація інвалідів: поняття, види, зміст.
24. Утримання непрацездатних: поняття, зміст, види.
25. Соціальне обслуговування непрацездатних громадян вдома: поняття, зміст, види послуг.
26. Санаторно-курортне лікування: поняття, зміст, види послуг.
27. Надання побутових, освітніх, культурних та інших послуг.
28. Соціальні пільги.
29. Забезпечення пільгами та перевагами окремих категорій громадян (ветеранів війни, ветеранів праці, громадян похилого віку, осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, інвалідів, дітей-сиріт, дітей війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною та ін.).
30. Натуральне забезпечення: поняття, ознаки, види.
31. Забезпечення ліками, протезно-ортопедичними виробами, засобами пересування окремих категорій непрацездатних.
32. Забезпечення житлом окремих категорій непрацездатних громадян.
33. Власна тема.

Практичні завдання КПЗу:

Завдання 1. Випишіть зі словників, енциклопедій чи інших літературних джерел визначення шести особистих якостей, які, на Вашу думку, притаманні Вам як майбутньому фахівцю з соціального забезпечення.

Якість	Характеристика	Джерело

Завдання 2. Уявіть, що Ви хочете пояснити доступно, чим займається фахівець з соціального забезпечення. Спробуйте в кількох реченнях викласти зміст його діяльності.

Завдання 3. На основі знань щодо сфер професійної діяльності фахівця з соціального забезпечення, назвіть можливі категорії його клієнтів. Дайте характеристику основних форм чи видів соціального забезпечення, які при цьому можуть їм гарантуватись.

7. Тренінг з дисципліни

Порядок проведення тренінгу:

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового завдання.
2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.

3. Практична частина шляхом виконання завдань.
4. Підведення підсумків. Обговорення результатів виконання завдань у групах, обмін думками.

Тематика: “Пенсійне забезпечення як складова соціальних гарантій розвитку суспільства”.

Завдання: набуття студентами знань і вмінь щодо організації та структури пенсійного забезпечення населення та ролі Пенсійного фонду України у його реалізації.

Структура:

1. Розгляд основних видів пенсійного забезпечення населення в Україні.
2. Аналіз основних показників пенсійного забезпечення населення в Україні та їх відповідності означеним соціальним гарантіям інших країн світу.
3. Оцінка структури та динаміки доходів і видатків Пенсійного фонду України. Розгляд системи страхових виплат та видів матеріального забезпечення, які здійснюються за рахунок коштів Пенсійного фонду України.
4. Визначення проблем та перспектив розвитку пенсійної системи в Україні.

8. Тематика самостійної роботи

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Вступ до спеціальності» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні положень законодавства з питань соціального захисту та соціального забезпечення населення та навчальної і наукової фахової літератури.

№ з/п	Тематика	К-сть годин
1.	Тема 1. Економічна сутність, призначення та необхідність розвитку соціального забезпечення в державі	7
2.	Тема 2. Історичні корені благодійності та соціального забезпечення в Україні	7
3.	Тема 3. Морально-гуманістичні та економічні основи соціального забезпечення	7
4.	Тема 4. Соціальне забезпечення як пріоритетний напрям соціальної політики держави та фактор розвитку соціально відповідального соціуму	7
5.	Тема 5. Соціальні ризики як підстава виникнення в особи права на соціальне забезпечення	7
6.	Тема 6. Основні організаційно-правові види та форми соціального забезпечення. Соціальне обслуговування, соціальне страхування, соціальна допомога	8
7.	Тема 7. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення	7
8.	Тема 8. Соціальні послуги як форми соціальної підтримки і соціального забезпечення населення	7
9.	Тема 9. Система державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення	7
10.	Тема 10. Фахівець з соціального забезпечення: специфіка професійної діяльності, етапи професійного зростання та компетентнісні виміри професії	7
11.	Тема 11. Професійні та морально-етичні якості фахівця з соціального	7

	забезпечення	
	Всього	78

9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, реферування, есе, виконання КППЗ.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Вступ до спеціальності” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- ✓ поточне опитування, тестування;
- ✓ презентації результатів виконаних завдань;
- ✓ оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- ✓ оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання;
- ✓ оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- ✓ наукова дискусія;
- ✓ інші види індивідуальних і групових завдань;
- ✓ екзамен.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов’язковим. За об’єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) навчальної дисципліни “Вступ до спеціальності” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Робота на практичних заняттях (1-5 теми) по 5 балів за тему – макс. 25 балів. 2. Виконання завдань для самостійної роботи – макс. 20 балів. 3. Модульна контрольна робота – макс. 55 балів.	1. Робота на практичних заняттях (теми 6-11) по 5 балів за тему – макс. 30 балів. 2. Виконання завдань для самостійної роботи – макс. 20 балів. 3. Модульна контрольна робота – макс. 50 балів.	1. Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. 2. Захист КПЗ – макс. 40 балів. 3. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 20 балів.	1. Два теоретичні питання по 30 балів – макс. 60 балів. 2. Есе – макс. 20 балів. 3. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали) – макс. 20 балів.

Критерії оцінювання роботи на практичному занятті

Здобувач вищої освіти на практичному занятті може отримати максимум 5 балів за шкалою:

5 балів ставиться за таких умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, дає повну, аргументовану, послідовну й обґрунтовану відповідь, що супроводжується правильними прикладами, на підтвердження власних думок, здійснює аналіз і формулює висновки, вільно послуговується термінологією у сфері соціального страхування;
- вирішує практичні та ситуаційні завдання.

4 бали ставиться за таких умов:

- студент доволі активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, достатньо повний, обґрунтований виклад навчального матеріалу, але при додаткових контрольних запитаннях, які ставить викладач, не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;
- вирішує практичні та ситуаційні завдання лише з певною допомогою викладача чи колег.

3 бали ставиться за таких умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- загалом виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

2 бали ставиться за таких умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після підказок викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і поверхнево її розуміє;
- викладає матеріал не достатньо зв'язно і без логічної послідовності.

1 бал ставиться за таких умов:

- студент фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) викладає початковий матеріал, припускаючись при цьому суттєвих неточностей і помилок, які не виправляє навіть при підказках викладача;

- виявляє нерозуміння змісту теоретичних питань та практичних завдань і, як наслідок цього – демонструє повну відсутність навичок як в аналізі явищ, так і в подальшому виконанні практичних завдань.

Шкала оцінювання студентів:

За шкалою ЗУНУ (сума балів за всі види навчальної діяльності в межах модуля)	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-11
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Viber тощо).	1-11
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-11
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-11

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Основи законодавства України про загальнообов’язкове державне соціальне страхування № 16/98-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 5.10.2000 р. №2017-III (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.
3. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 р. №2671-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
4. Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. №1105-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>.

5. Бражко О. В. Модернізація національної системи України соціального захисту населення в період воєнного стану. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 31. С. 31-34. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2022/31-2022/5.pdf>.
6. Бурлай Т. В., Дмитрук Д. А., Костриця В. І., Левін Р. Я. Політика соціальної якості: теорія та міжнародні підходи в контексті завдань повоєнної реконструкції України. *Український соціум*. 2022. № 3 (82). С. 9-30. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/9_27_No-382_2022_ukr.pdf.
7. Вашкович В. В. Трансформація уявлень про благодійність в історичних та правових джерелах. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 1. С. 24-27.
8. Власенко Р. В., Яценко Л. Д. Соціальні ризики України в умовах війни та повоєнного відновлення. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-07-01/2023-7-07-01>.
9. Горбунова-Рубан С., Вітківська І. Система надання соціальних послуг: сучасний стан. *SOCIOPROSTIR: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи*. 2020. № 9. С. 17-23.
10. Грень Т. Я. Особливості реалізації політики соціального захисту територій в умовах війни. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Том 33 (72). № 6. С. 80-84. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/13.pdf.
11. Державні соціальні стандарти / Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/socialni-standarti.html>.
12. Докаш В. І. Вступ до спеціальності «Соціальне забезпечення»: навч. посіб. Чернівці, Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. 352 с.
13. Дубич К. В. Істрія та теорія соціального забезпечення в Україні та за кордоном: навч. посіб. Львів: Видавництво «Магнолія 2006», 2023. 272 с.
14. Західна О. Р., Шеремета Л. М. Аналіз поточного стану пенсійного забезпечення в Україні. *Молодий вчений*. 2022. № 5 (105). С. 17-23.
15. Зозуляк-Случик Р. В. Формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах: моногр. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 460 с.
16. Квасницька Р. С., Доценко І. О. Соціальне страхування: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Друкарня «Рута», 2019. 356 с.
17. Марич М. Г. Соціальне страхування: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, 2022. 176 с.
18. Назарова Г., Дем'яненко А., Божидай І., Назаров Н., Демченко К., Семенов А. Організаційно-економічне забезпечення розвитку ринку соціальних послуг в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. № 2 (49). С. 361-371. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3984/3817>.
19. Осіпова Л. Особливості соціального забезпечення в умовах глобалізації економічного простору. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2020. № 1. С. 78-83.
20. Потабенко С. В. Соціальні ризики як підстава набуття права на соціальний захист і соціальне страхування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: ПРАВО*. 2019. Вип. 58. Том 1. С. 173-176.
21. Право соціального забезпечення: підручн. / [О. М. Ярошенко, А. М. Слюсар, І. А. Ветухова та ін.]; за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків: Право, 2019. 376 с.
22. Прохоровська С., Кулина Г., Стецько М. Реформування системи соціального страхування в Україні: проблемні аспекти та ключові завдання. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 3 (72). С. 66-82. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1534/1542>.
23. Смирнова І. І., Сімакова О. К., Карлаш Ю. Д. Державні соціальні стандарти та гарантії як основа ефективного розвитку соціального захисту населення в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/977/935>.

24. Спасів Н., Кулина Г., Лубкей Н. Соціальне партнерство як імператива соціально-економічного розвитку України. *Вісник Економіки*. 2021. Вип. 3. С. 8-18.
25. Сухова С. С. Нормативно-правова база організації надання соціальних послуг. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 7-8. С. 64-70.
26. Чанишева Г. І., Щукін О. С. Мінімальна заробітна плата у системі державних соціальних гарантій. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 119-128. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/262/249>.
27. Katja Hujo Social protection and inequality in the global South: Politics, actors and institutions. *Critical Social Policy*. 2021. 41 (3). P. 344-363.
28. Social Insurance: Meaning and Features. URL: <https://www.economicdiscussion.net/social-insurance/social-insurance-meaning-and-features-poverty-economics/29305>.
29. Social protection systems. URL: <https://socialprotection-humanrights.org/key-issues/social-protection-systems/>.
30. Tervola J., Mesiäislehto M., Ollonqvist J. Smaller net or just fewer to catch? Disentangling the causes for the varying sizes of minimum income schemes. *International Journal of Social Welfare*. 2022. P. 1-16. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/ijsw.12553>.